
Rahapelaajien käyttäytymismallit

Rahapelaaminen arkielämän ongelmana
Analyysi auttavaan puhelimeen yhteyttä ottaneiden käyttäytymismalleista

Sosiaalityön pro gradu –tutkielma, syyskuu 2007
Helsingin yliopisto
Yhteiskuntapolitiikan laitos
Jenni Kämppe VTM, TM
Sosiaalityöntekijä Jorvi/PNTA

Tutkimusaineisto

- Peluurin puheluraporttien vapaan tekstikentän kirjaukset kokeiluvaiheen ajalta 1.9.2004-30.4.2005; käytännössä ajalta 1.9-31.12.2004
- 1.9-31.12.2004 puhelinpalveluun tuli kaikkiaan 360 vastattua puhelua
- tutkimusaineistoon valikoitui 81/102 kirjausta

Peluuri – auttava puhelin

0800 100 101

- www.peluuri.fi
- kokeiluvaihe 1.9.2004-30.4.2005; vastattuja puheluita 620
- Peluuri -puhelinpalvelun taustalla Sininauhaliitto ja A-klinikkasäätiö
- rahoituksesta vastaavat Raha-automaattiyhdistys, Veikkaus oy ja Finntoto oy; yhteistyössä ja arvioinnissa mukana STM
- lähtökohtana peliriippuvaisten ja heidän läheistensä sekä heitä hoitavien tahojen tarpeiden kartoittaminen ja heidän auttamisensa
- toiminta vakiintunut; kokeilujakson päätyttyä palvelu muuttui maksuttomaksi syksyllä 2005; v. 2006 loppuun mennessä vastattu 3425 puheluun
- tarjoaa tietoa ja tukea peliongelman hoitamisessa

Esimerkkejä aineistosta 1

- *"Isäpuoli huolissaan, kun 13-v. poika äärettömän kiinnostunut Veikkaus - pelaamisesta. Uskoo, että malli tulee biologiselta isältä, joka pelaa paljon."*
- *"Taksikuski, kertoo että muuta tekemistä (kuin pelaamista) vuoroa odotellessa ei ole. Nyt sitten karannut käsistä."*
- *"Soittaja kertoo päässeensä 2 v sitten irti viinasta, "dokannut kuuriluontoisesti" omien sanojen mukaan, kahden kolmen viikon putkina. Uhkapelaaminen kiinnostanut aina, mutta pysynyt infarktiin saakka hallinnassa. infarktin myötä riistäytynyt käsistä, ainoa jonka osaa, kun ei enää pystynyt puhumaan, lukemaan tai kirjoittamaan kunnolla. Pystyy silti hallitsemaan pelaamista, kertoo, että päättää vaan ettei pelaa. Jos sitten tulee hirveä pelihimo, menee taas pari viikkoa ja kaikki rahat."*
- *"Äiti haki paikkaa, mistä saisi apua pojalleen. Poika pelannut omat ja "lainatut". Pojasta ei tehty rikosilmoitusta vaan asia saatu hoidettua muutoin. Poika ei halua hoitoon eikä pelaa nyt - koska hänellä ei ole rahaa. Pojan omasta mielestä hänellä ei ole ongelmaa."*

Esimerkkejä aineistosta 2

- *"Soittaja pelannut 20 v. 100 000 euroa. On velkaantunut pahasti. Velka "naamioitu" asuntovelaksi."*
- *"---mukava keskusteleva puhelu ja kenties vasta alkuvaiheessa olevan pelaajan soitto. Oli huolissaan, ettei pelaaminen riistäydy käsistä. Pelannut 2-3 v. ja vain pienillä panoksilla."*
- *"Naisen aviomies on maahanmuuttaja. Pelannut paljon heti Suomeen muutettuaan. Nyt mennyt todella pahaksi. Ottaa A-klinikkaan yhteyttä. Mies hakenut itse porttikiellon paikalliseen Täyspottiin."*
- *(Soittajan rahapelejä pelaava aviomies) "lainannut rahaa sukulaisiltakin. Kun pariskunnalle tuli pieniä lapsia peli ollut vähän vähemmällä tiukan taloudellisen tilanteen takia. Nyt kesän jälkeen riistäytynyt käsistä. Pelaa kaiken netin kautta. Tekee velkaa joka paikkaan. Soittaja päätti yrittää vielä keskustella miehensä kanssa. Ehdotin soittoa myös a-klinikalle+velkaneuvontaan, ei halunnut vielä numeroita."*

Tutkimusmenetelmä

- Aineistolähtöinen Grounded Theory
- Avoimesta koodauksesta selektiiviseen koodaukseen
- Ala- ja yläkategoriat koodauksen kautta
- Kategorioiden täsmentäminen;
ydinkategorian löytyminen jatkuvan vertailun menetelmän avulla
- Substantiaalisen mallin hahmottaminen

Tutkimusprosessin kulku

- esiymmärryksen muodostamisvaihe: Peluurin puhelinpäivystystyöskentely
- edeltävä tutkimus: syksyn 2004 aineistosta tehty harjoitustyö ->alustavat tulokset
- varsinainen empiirinen tutkimustyö: kaksi vaihetta ->
  - 1)lopullisen kategorisoinnin tuottaminen
  - 2)ydinkategorian muodostaminen
- raportointivaihe: tutkimusteoreettinen integraatio ja substantiaalisen mallin luominen

Empiirinen tutkimustyö

-ensimmäisen vaiheen tutkimuskysymykset:

- Minkälaisia syitä tai taustaoletuksia rahapelaamiselle soittajat ovat antaneet?
- Minkälaisia seurauksia rahapelaamisesta on soittajille ollut?
- Minkälaisia selviytymiskeinoja soittajat ottavat esiin?

Rahapelaamiselle annettuja syitä

- Sosiaalisia taustaoletuksia:
  - perhetaustan vaikutus
  - oma elämäntilanne ja yhteiskunnan olosuhteet altistavat
- Psyykkisiä taustaoletuksia:
  - pysyvä ominaisuus, osa itseä
  - opittu tapa tai tottumus
  - koetut kriisit ja elämänmuutokset vaikuttavat
- Fyysisiä taustaoletuksia:
  - sairaus
  - muu riippuvuus
- ylipäätään pyrkimys ymmärtää ja järkeillä
- silti pelaamiseen liittyvä problematiikka ulkoistetaan
- ollaan ympäristöstä tulevien tilannetekijöiden vietävissä

Rahapelaamisen seurauksia ja vaikutuksia pelaajien elämän eri puoliin

- Talous kuralla:
  - rahat ja tavarat menevät eivätkä riitä elämiseen
  - velkaantuminen
- Arkielämä sekaisin:
  - uudet kiinnostuksenkohteet
  - peli vie mukanaan
- Oma ihmisyyys koetuksella:
  - Ihmissuhteet kärsivät
  - henkinen ja fyysinen pahoinvointi
  - väkivalta ja rikollisuus
- pelaajat käyttävät peliongelmansa seurauksia kuvaillessaan uhkapelikäyttämistä lääketieteessä määrittelevien käsitteiden kanssa vastaavia termejä!

Pelaajien käyttämät selviytymiskeinot ja heidän omaksumansa käyttäytymismalli

- Toimii passiivisesti ja poissulkevasti:
  - ei huoli tukea ja apua läheisiltä
  - välttää avun hakemista
  - kieltää ongelman
  - kieltäytyy hoidosta
- On aktivoitumassa avun hakemiseen:
  - haluaa irti pelaamisesta
  - miettii pelaamisensa luonnetta
- Hakee apua aktiivisesti:
  - toimii itse
  - saa apua ja tukea toisaalta (läheisiltä, oma- ja vertaisapua, srk, vaihtoehtohoidot)
  - saa apua ja tukea ammattilaisilta (avo- ja laitoshoido, muut viranomaispalvelut, terveydenhuoltopalvelut)

Empiirinen tutkimustyö

-toisen vaiheen tutkimuskysymykset:

- Mistä syiden, seurausten ja selviytymiskeinojen pohtiminen kertoo?
- Mitä Peluuriin soittava tavoittelee ja haluaa?

Ydinkategoria: Rahapeliongelman ymmärtäminen ja oman elämän haltuunotto

- Pelaajien tai soittavien läheisten keskeinen huoli on ymmärtää omaa tai läheisen pelaamista järkeilemällä pelaamisen syitä ja seurauksia.
- Lisäksi he punnitsevat pelaamisen syiden, sen seurausten ja vaikutusten pohdinnan kautta löytyneitä selviytymiskeinoja.
- Omaksumallaan käyttäytymismallilla he pyrkivät ottamaan omaa elämäänsä haltuun.